

OZAVEŠČEVALNI PROGRAM: OKOLJSKI IZZIVI ČEZMEJNEGA OBMOČJA

s predstavitvijo 18 rešitev za čezmejni zeleni prehod

Projekt: Zelena čezmejna misija – Zeleni prehod za trajnostni razvoj čezmejnega območja

Program: Interreg Slovenija–Hrvaška

Območje izvajanja: Primorsko-notranjska regija in Primorsko-goranska regija

Pripravil: vodilni partner **Jezerki hram, Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, Cerknica**

V sodelovanju s projektnima partnerjema:

- Osnovna šola Petar Zrinski Čabar
- Društvo Dolomitne lutke

1. Uvod

Ozaveščevalni program **Okoljski izzivi čezmejnega območja** je pripravljen v okviru projekta **Zelena čezmejna misija**, ki povezuje območje Primorsko-notranjske regije v Sloveniji in Primorsko-goranske regije na Hrvaškem.

Program predstavlja skupni ozaveščevalni program, predviden v prijavnici projekta, ter vključuje **18 konkretnih rešitev oziroma predlogov za lokalne skupnosti, organizacije in gospodinjstva na poti zelenega prehoda**. V prijavnici je med rezultati projekta navedeno, da bo pripravljen **ozaveščevalni program – okoljski izzivi čezmejnega območja**, ob tem pa bodo izbrane in predstavljene **rešitve za čezmejni zeleni prehod**, in sicer 18 konkretnih predlogov za lokalno skupnost, organizacijo ali gospodinjstvo.

Program izhaja iz potrebe, da se prebivalcem, mladim, gospodinjstvom, organizacijam in lokalnim ponudnikom na čezmejnem območju na razumljiv in praktičen način predstavi pomen zelenega prehoda, varstva okolja, trajnostnega življenjskega sloga, podnebnih sprememb, biodiverzitete, trajnostne potrošnje in prehrane.

Pristop programa temelji na načelu **od ljudi za ljudi**: vsebine so pripravljene tako, da niso pokroviteljske ali oddaljene od vsakdanjega življenja, ampak uporabne, konkretne in izvedljive v lokalnem okolju.

2. Namen programa

Namen programa je:

- predstaviti ključne okoljske izzive čezmejnega območja,
- povečati razumevanje pomena zelenega prehoda,
- spodbuditi trajnostno ravnanje posameznikov, gospodinjstev, šol, organizacij in lokalnih skupnosti,
- ponuditi konkretne rešitve za vsakdanje življenje, delovanje organizacij in razvoj lokalnih skupnosti,
- okrepiti sodelovanje med ljudmi, šolami, društvi, zavodi, ponudniki in drugimi organizacijami na obeh straneh meje,
- prispevati k vzpostavitvi in delovanju Zelene čezmejne skupnosti,
- spodbuditi dolgoročno sodelovanje na področju trajnostnega razvoja, zelenega prehoda in varstva okolja.

Program je zasnovan kot praktično orodje za uporabo pri:

- delavnicah,
- šolskih aktivnostih,
- motivacijskih srečanjih,
- čezmejnih prireditvah,
- delu z gospodinjstvi,
- delu z organizacijami,
- ozaveščanju širše javnosti,
- pripravi letakov, objav in drugih promocijskih gradiv.

3. Povezava s projektno prijavnico

Program je pripravljen v skladu z vsebino prijavnice projekta **Zelena čezmejna misija**.

V prijavnici je opredeljeno, da projekt naslavlja pomanjkanje sodelovanja in povezovanja prebivalcev čezmejnega območja, predvsem med mladimi, splošno javnostjo in organizacijami. Izpostavljeno je, da ciljne skupine pogosto ne prepoznavajo dovolj pomena zelenega prehoda, trajnostnega življenjskega sloga, varstva okolja, biodiverzitete, trajnostne potrošnje in prehrane.

V okviru dejavnosti projekta je določeno, da se pripravijo vsebine s področij:

- podnebnih sprememb,
- okolja in biodiverzitete,
- prilagajanja podnebnim spremembam,

- varstva okolja,
- trajnostne potrošnje in prehrane,
- praktičnih rešitev,
- dobrih praks,
- primerov netrajnostnega življenjskega sloga.

V prijavnici je prav tako navedeno, da se tematike obravnavajo po posameznih ciljnih skupinah, in sicer:

- osnovnošolci in zeleni prehod,
- gospodinjstva in zeleni prehod,
- organizacije in zeleni prehod, vključno s promocijo trajnostnega in zelenega turizma.

Zato je tudi ta program razdeljen na tri glavne sklope rešitev:

- rešitve za osnovnošolce in šole,
 - rešitve za gospodinjstva in splošno javnost,
 - rešitve za organizacije, ponudnike in lokalne skupnosti.
-

4. Ciljne skupine programa

Program je namenjen vsem ciljnim skupinam, opredeljenim v projektni prijavnici.

4.1 Osnovnošolci

V program so vključeni učenci druge in tretje triade osnovnih šol v Sloveniji in na Hrvaškem. Za osnovnošolce je pomembno, da okoljske izzive spoznavajo skozi raziskovanje, opazovanje, delavnice, ustvarjalno delo, predstavitve, igro in čezmejno izmenjavo z vrstniki.

Pričakovani učinki za osnovnošolce:

- nova znanja o zelenem prehodu,
 - razumevanje pomena trajnostnega življenjskega sloga,
 - boljše poznavanje naravnih virov čezmejnega območja,
 - praktične rešitve za vsakdanje ravnanje,
 - nova poznanstva z vrstniki iz druge države,
 - večje razumevanje soodvisnosti čezmejnega prostora.
-

4.2 Splošna javnost in gospodinjstva

Program je namenjen gospodinjstvom in širši javnosti v čezmejnem območju. Ta ciljna skupina lahko največ prispeva z vsakodnevnimi odločitvami pri porabi energije, vode, hrane, nakupovanju, ravnanju z odpadki, mobilnosti in odnosu do narave.

Pričakovani učinki za gospodinjstva:

- nova znanja o zelenem prehodu,
- praktične rešitve za vsakdanje življenje,
- zmanjšanje odpadkov,
- bolj premišljena potrošnja,
- več lokalne in sezonske hrane,
- večje zavedanje o vplivu gospodinjstev na okolje,
- več druženja in povezovanja v lokalnem ter čezmejnem prostoru.

4.3 Organizacije, društva, ponudniki in lokalne skupnosti

Program je namenjen organizacijam, društvom, zavodom, ponudnikom, NVO, samostojnim podjetnikom, lokalnim pobudam in drugim deležnikom. Ti lahko z lastnim delovanjem, dogodki, storitvami in komunikacijo pomembno vplivajo na zeleni prehod območja.

Pričakovani učinki za organizacije:

- praktične rešitve za lastno delovanje in poslovanje,
- večja okoljska odgovornost,
- vključevanje lokalnih ponudnikov,
- razvoj zelenih praks,
- povezovanje z organizacijami onkraj meje,
- možnost razvoja novih skupnih projektov,
- sodelovanje v Zeleni čezmejni skupnosti.

5. Ključni okoljski izzivi čezmejnega območja

5.1 Podnebne spremembe in prilagajanje nanje

Podnebne spremembe vplivajo na naravne procese, kmetijstvo, gozdove, vodne vire, turizem, zdravje ljudi in vsakdanje življenje. Čezmejno območje mora zato razvijati večjo odpornost in spodbujati ukrepe, ki zmanjšujejo negativne vplive na okolje.

Izziv za območje:

- več vremenskih ekstremov,
- večja občutljivost naravnih sistemov,
- vpliv na vodne vire, gozdove in kmetijstvo,
- potreba po boljšem razumevanju prilagajanja podnebnim spremembam.

5.2 Varstvo voda in kraškega sveta

Primorsko-notranjsko in Primorsko-goransko območje vključujeta občutljive naravne sisteme: kraška polja, izvire, ponore, mokrišča, gozdove, jame in vodne vire. Kraški svet je ranljiv, saj se vplivi onesnaženja lahko hitro širijo skozi podzemne vodne povezave.

Izziv za območje:

- varovanje pitne vode,
- preprečevanje onesnaževanja,
- odgovorno ravnanje z odpadki,
- spoštovanje naravnih vodnih pojavov,

- razumevanje povezanosti voda tudi čez mejo.

5.3 Ohranjanje biodiverzitete

Ohranjena narava je ena največjih vrednosti čezmejnega območja. Gozdovi, mokrišča, kraška polja, travniki, oprševalci, ptice in druge živalske ter rastlinske vrste so temelj kakovosti življenja in trajnostnega razvoja.

Izziv za območje:

- izguba življenjskih prostorov,
- zmanjševanje števila oprševalcev,
- motnje v naravnih habitatih,
- premalo poznavanja lokalne biodiverzitete,
- potreba po večjem spoštovanju naravnega okolja.

5.4 Odpadki, potrošnja in krožno ravnanje

Prekomerna potrošnja, plastika za enkratno uporabo, zavržena hrana in premalo ponovne uporabe povečujejo pritisk na okolje. Pomemben del zelenega prehoda je sprememba vsakodnevnih navad.

Izziv za območje:

- zmanjševanje odpadkov,
- manj plastike za enkratno uporabo,
- zmanjševanje zavržene hrane,

- ponovna uporaba predmetov,
- bolj premišljeno nakupovanje.

5.5 Trajnostna mobilnost

Podeželsko in čezmejno območje je pogosto močno odvisno od avtomobilov. Kljub temu je mogoče pri dogodkih, šolskih aktivnostih in vsakodnevnih poteh spodbujati skupinske prevoze, souporabo vozil, pešačenje in kolesarjenje, kjer je to mogoče.

Izziv za območje:

- zmanjševanje nepotrebnih poti z avtomobilom,
- boljše načrtovanje skupinskih poti,
- uporaba avtobusnih prevozov za dogodke,
- večja dostopnost dogodkov za udeležence,
- zmanjševanje emisij.

5.6 Trajnostni turizem, lokalna hrana in zelene organizacije

Naravna in kulturna dediščina čezmejnega območja sta pomembna razvojna priložnost. Vendar mora razvoj temeljiti na odgovornem obisku narave, vključevanju lokalnih ponudnikov, spoštovanju okolja in ohranjanju identitete območja.

Izziv za območje:

- razvoj trajnostnega in zelenega turizma,
- podpora lokalnim ponudnikom,

- uporaba lokalne hrane,
- vključevanje domačinov,
- odgovorno obiskovanje naravnih območij,
- krepitev zelenih praks v organizacijah.

6. 18 rešitev za čezmejni zeleni prehod

Rešitve so pripravljene kot konkretni predlogi za tri ciljne skupine: osnovnošolce in šole, gospodinjstva ter organizacije/lokalne skupnosti. Vsaka rešitev je zasnovana tako, da jo je mogoče uporabiti na lokalni ravni in prilagoditi potrebam posamezne skupnosti.

A. Rešitve za osnovnošolce in šole

1. Šolski zeleni izziv: teden brez plastenk za enkratno uporabo

Šola izvede enotedenski zeleni izziv, v katerem učenci namesto plastenk za enkratno uporabo uporabljajo stekleničke za večkratno uporabo. Razredi spremljajo, koliko plastenk bi sicer porabili, in rezultate predstavijo na šolskem plakatu ali spletni objavi.

Namen: zmanjšanje plastike za enkratno uporabo in razumevanje vpliva vsakodnevnih navad.

Izvedba: razredna evidenca, plakat, predstavitev rezultatov.

Učinek: manj odpadkov, večja ozaveščenost, prenos navade v družine.

2. Šolski kotiček za opazovanje narave

Šola vzpostavi kotiček za opazovanje narave, kjer učenci spremljajo ptice, žuželke, rastline, vreme in sezonske spremembe. Kotiček je lahko na šolskem vrtu, v bližini šole, v učilnici ali ob oknu.

Namen: spoznavanje lokalne biodiverzitete in sprememb v naravi.

Izvedba: dnevnik opazovanj, fotografije, primerjava opažanj s šolo z druge strani meje.

Učinek: večje razumevanje narave in krepitev opazovalnih spretnosti.

3. Izdelava semenskih bombic za opraševalce

Učenci izdelajo semenske bombice iz zemlje, gline in semen medovitih oziroma opraševalcem prijaznih rastlin. Aktivnost povezuje ustvarjalnost, naravoslovje in skrb za okolje.

Namen: podpora opraševalcem in povečanje razumevanja pomena biodiverzitete.

Izvedba: delavnica, zasaditev na dogovorjeni lokaciji, spremljanje rasti.

Učinek: več cvetočih rastlin, podpora čebelam in metuljem, praktično učenje.

4. Raziskovalna naloga: »Moj kraj in zeleni prehod«

Učenci raziščejo svoj kraj in prepoznajo okoljske izzive ter možne rešitve. Tema je lahko voda, odpadki, promet, lokalna hrana, gozd, biodiverziteteta, kulturna krajina ali turizem.

Namen: spodbujanje kritičnega mišljenja in aktivnega odnosa do lokalnega okolja.

Izvedba: predstavitev, plakat, video, razstava ali kratko poročilo.

Učinek: boljše poznavanje lokalnega okolja in razvoj konkretnih predlogov.

5. Izmenjava zelenih idej med slovenskimi in hrvaškimi šolami

Šole iz obeh držav pripravijo predloge zelenih ukrepov in jih izmenjajo z vrstniki z druge strani meje. Vsaka šola predstavi svoje okoljske izzive in vsaj eno rešitev, ki jo lahko preizkusi tudi partnerska šola.

Namen: čezmejno sodelovanje mladih in izmenjava dobrih praks.

Izvedba: skupna predstavitev, plakati, spletna izmenjava ali predstavitev na dogodku.

Učinek: nova poznanstva, več zaupanja in občutek skupne odgovornosti za prostor.

6. Dan trajnostne poti v šolo

Šola izvede dan, ko učenci pridejo v šolo peš, s kolesom, z javnim prevozom ali s skupnim prevozom, kjer je to mogoče. Pri učencih iz oddaljenih krajev se spodbuja skupinsko načrtovanje poti.

Namen: razumevanje trajnostne mobilnosti in vpliva prometa na okolje.

Izvedba: razredi zabeležijo načine prihoda v šolo in primerjajo rezultate.

Učinek: manj voženj, več gibanja, razmislek o vsakodnevnih poteh.

B. Rešitve za gospodinjstva in splošno javnost

7. Družinski izziv: manj zavržene hrane

Gospodinjstva en teden spremljajo, koliko hrane zavržejo, nato uvedejo preproste ukrepe: načrtovanje obrokov, nakupovalni seznam, pravilno shranjevanje živil in uporaba ostankov.

Namen: zmanjšanje odpadne hrane in bolj odgovorna potrošnja.

Izvedba: tedensko spremljanje zavržene hrane.

Učinek: manj odpadkov, prihranek denarja, manjši okoljski odtis.

8. Popravi, ponovno uporabi, izmenjaj

Namesto zavrženja predmetov se spodbuja popravilo, ponovna uporaba in izmenjava oblačil, knjig, igrač, orodja, posode in drugih gospodinjskih predmetov.

Namen: zmanjšanje količine odpadkov in prehod v krožno ravnanje.

Izvedba: lokalna izmenjava, popravljalna delavnica, družinski kotichek za ponovno uporabo.

Učinek: manj nakupov, manj odpadkov, več sodelovanja v skupnosti.

9. Varčevanje z vodo v gospodinjstvu

Gospodinjstva uvedejo preproste ukrepe za manjšo porabo vode: zapiranje vode med umivanjem zob, popravilo puščajočih pip, zbiranje deževnice za zalivanje in premišljeno pranje.

Namen: varovanje vodnih virov, posebej pomembnih v kraškem prostoru.

Izvedba: družinski vodni izziv in spremljanje ukrepov.

Učinek: manjša poraba vode in večje spoštovanje vodnih virov.

10. Lokalna in sezonska prehrana

Gospodinjstva pogosteje izberejo lokalno in sezonsko hrano, podprejo lokalne pridelovalce in zmanjšajo odvisnost od izdelkov z dolgimi transportnimi potmi.

Namen: podpora lokalni samooskrbi in zmanjšanje okoljskega odtisa prehrane.

Izvedba: vsaj en lokalni obrok na teden ali obisk lokalnega ponudnika.

Učinek: podpora lokalnemu gospodarstvu, manj transporta, boljša povezanost s krajem.

11. Varčevanje z energijo doma

Gospodinjstva uvedejo preproste energetske ukrepe: ugašanje luči, uporaba varčnih sijalk, izklapljanje naprav, zmerno ogrevanje, učinkovito prezračevanje in spremljanje porabe.

Namen: zmanjšanje porabe energije in stroškov.

Izvedba: mesečni družinski energetski pregled.

Učinek: nižja poraba energije, manj emisij in večja odgovornost do virov.

12. Naravi prijazen vrt ali balkon

Gospodinjstva uredijo del vrta ali balkona za oprasovalce, brez pesticidov, z medovitimi rastlinami, kompostiranjem, manj pogosto košnjo in več prostora za naravo.

Namen: povečanje biodiverzitete v naseljih.

Izvedba: zasaditev medovitih rastlin, hotel za žuželke, kompostnik ali manj košen kotiček.

Učinek: več oprasovalcev, več zelenih površin in boljši odnos do narave.

C. Rešitve za organizacije, ponudnike in lokalne skupnosti

13. Dogodki z manj odpadki

Organizacije pri dogodkih uporabljajo kozarce, pribor in posodo za večkratno uporabo, zmanjšajo tiskovine, uredijo ločeno zbiranje odpadkov in obiskovalce spodbujajo k odgovornemu ravnanju.

Namen: zmanjšanje odpadkov na dogodkih.

Izvedba: zeleni načrt dogodka pred vsako prireditvijo.

Učinek: manj odpadkov, boljši zgled obiskovalcem, večja kakovost dogodkov.

14. Dvojezično ozaveščanje obiskovalcev

Na čezmejnem območju so ključne informacije o naravi, zelenem prehodu, odgovornem obisku in trajnostnem ravnanju pripravljene v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Namen: vključevanje udeležencev z obeh strani meje.

Izvedba: dvojezični letaki, table, objave, vodenja, delavnice in ankete.

Učinek: boljše razumevanje, spoštovanje obeh jezikovnih okolij in večja dostopnost informacij.

15. Uporaba lokalnih ponudnikov in produktov

Organizacije pri dogodkih, pogostitvah, promociji in programih vključujejo lokalne ponudnike hrane, rokodelce, turistične ponudnike, društva in druge lokalne izvajalce.

Namen: podpora lokalnemu gospodarstvu in zmanjšanje transportnih poti.

Izvedba: seznam lokalnih zelenih ponudnikov iz Slovenije in Hrvaške.

Učinek: večja prepoznavnost območja, podpora domačinom, trajnostni razvoj lokalne ponudbe.

16. Skupinski in trajnostni prevozi na dogodke

Pri dogodkih se spodbuja avtobusni prevoz, souporaba vozil, skupinski prihod, prihod peš ali s kolesom, kjer je to mogoče.

Namen: zmanjšanje emisij in večja dostopnost dogodkov.

Izvedba: pri vabilih se doda informacija o skupinskem prevozu ali možnostih deljenja poti.

Učinek: manj individualnih voženj, več povezovanja med udeleženci in manjši vpliv na okolje.

17. Zelena informacijska točka

Organizacija vzpostavi zeleno informacijsko točko, kjer obiskovalci dobijo informacije o zelenem prehodu, varovanju narave, lokalnih zelenih praksah, trajnostnem turizmu in možnostih sodelovanja.

Namen: dostopne informacije na enem mestu.

Izvedba: stalna ali začasna zelena točka v muzeju, šoli, društvu, na dogodku ali pri ponudniku.

Učinek: večja ozaveščenost obiskovalcev in nadaljnje širjenje zelenih praks.

18. Zelena čezmejna skupnost

Organizacije iz Slovenije in Hrvaške se povežejo v Zeleno čezmejno skupnost za izmenjavo idej, dobrih praks, skupnih dogodkov, sodelovanj in prihodnjih projektov.

Namen: dolgoročno sodelovanje po zaključku projekta.

Izvedba: seznam sodelujočih organizacij, podpis namere, letno srečanje, skupne objave in izmenjava znanja.

Učinek: trajno čezmejno povezovanje, več zaupanja in skupno delovanje za zeleni prehod.

7. Predlog izvajanja programa

Program se lahko uporablja pri različnih aktivnostih projekta in po njegovem zaključku.

7.1 V šolah

Šole lahko uporabijo rešitve pri:

- naravoslovnih dnevih,

- razrednih urah,
- raziskovalnih nalogah,
- eko dnevih,
- delavnicah,
- čezmejnih izmenjavah,
- predstavitev učencev.

7.2 V gospodinjstvih

Gospodinjstva lahko rešitve uporabijo kot:

- družinske izzive,
- vsebino letakov,
- priporočila za vsakdanje življenje,
- spodbudo za manj odpadkov,
- spodbudo za lokalno prehrano,
- osnovo za ankete in nagradne igre.

7.3 V organizacijah

Organizacije lahko rešitve uporabijo pri:

- organizaciji dogodkov,
- promociji zelenih praks,

- zelenem turizmu,
- lokalni ponudbi,
- čezmejnem povezovanju,
- vključevanju obiskovalcev,
- pripravi skupnih projektov.

8. Spremljanje učinkov programa

Za spremljanje učinkov programa se lahko uporabljajo:

- ankete za otroke in odrasle,
- podpisne liste udeležencev,
- podpisne liste organizacij,
- fotografije izvedenih aktivnosti,
- objave na spletnih straneh in družbenih omrežjih,
- dokumentacija delavnic,
- seznam predstavljenih zelenih praks,
- poročila o izvedenih dogodkih,
- odzivi udeležencev,
- nadaljnje vključevanje organizacij v Zeleno čezmejno skupnost.

Spremljanje učinkov je pomembno zato, ker program ni namenjen samo informiranju, ampak spremembi razumevanja, zavedanja in vedenja ciljnih skupin.

9. Zaključek

Ozaveščevalni program **Okoljski izzivi čezmejnega območja** s predstavitvijo **18 rešitev za čezmejni zeleni prehod** je praktično orodje za uresničevanje ciljev projekta Zelena čezmejna misija.

Program povezuje okoljske izzive s konkretnimi rešitvami za:

- osnovnošolce in šole,
- gospodinjstva in splošno javnost,
- organizacije, ponudnike in lokalne skupnosti.

S tem program prispeva k:

- večji ozaveščenosti o zelenem prehodu,
- varovanju okolja,
- trajnostnemu življenjskemu slogu,
- zmanjševanju vplivov na podnebje,
- ohranjanju biodiverzitete,
- povezovanju ljudi in organizacij,
- krepitvi medsebojnega zaupanja,
- dolgoročnemu čezmejnemu sodelovanju.

Zeleni prehod se začne z majhnimi, izvedljivimi koraki posameznikov, družin, šol, organizacij in lokalnih skupnosti. Ko se ti koraki povežejo čez mejo, postanejo skupna zelena misija za bolj trajnostno prihodnost Primorsko-notranjske in Primorsko-goranske regije.

Ozaveščevalni program »Okoljski izzivi čezmejnega območja z 18 rešitvami za čezmejni zeleni prehod« je bil pripravljen kot skupni rezultat projekta in javno objavljen na spletni strani vodilnega partnerja. S tem je zagotovljena dostopnost programa za ciljne skupine projekta ter možnost uporabe rešitev tudi po zaključku projekta.

Projekt **Zelena čezmejna misija** se izvaja v okviru programa **Interreg Slovenija–Hrvaška** in je sofinanciran iz **Evropskega sklada za regionalni razvoj**. Za vsebino je odgovoren **Zavod Jezerski hram**. Vsebina ne odraža nujno stališč Evropske unije oziroma organa upravljanja programa Interreg Slovenija–Hrvaška.

Viri in podlage

1. **Prijavnica projekta Zelena čezmejna misija – SIHR00447**, Interreg Slovenija–Hrvaška, verzija 3.0, 10. 6. 2025. V prijavnici je kot rezultat predviden 1 skupni ozaveščevalni program in 18 rešitev za čezmejni zeleni prehod.
2. **Prijavnica projekta Zelena čezmejna misija – SIHR00447**, Dejavnost 1.1 in 1.3: priprava vsebin s področja podnebnih sprememb, biodiverzitete, varstva okolja, trajnostne potrošnje in prehrane ter ciljane vsebine po ciljnih skupinah.
3. **Interreg program Slovenija–Hrvaška 2021–2027**, programski okvir čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Hrvaško.
4. **Interreg Slovenija–Hrvaška 2021–2027 – predstavitev programa**, cilj ohranjene, odporne in povezane čezmejne regije.
5. **Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije – NEPN 2024**, strateški dokument Republike Slovenije na področju energije in podnebja.
6. **Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu**, strateški dokument Republike Hrvatske za prilagajanje podnebnim spremembam.

**MUZEJ CERKNIŠKEGA JEZERA
JEZERSKI HRAM**

7. **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvaške do 2030**, strateški okvir razvojnih ciljev Republike Hrvaške.